

Lausunto

30.07.2021

Asia: VN/14931/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän tiedonhallinnan, tietohallinnon ja tietojärjestelmien muutoksen valmisteluun, suunnitteluun ja toteutukseen myönnettävästä rahoituksesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantaja on:

Jokin muu, mikä? [Siun sote, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä]

Huomiot rahoituksen käyttökohteisiin ja niiden rajaukseen (3 §) (toimialariippumattomat muutoskohteet: perustietotekniikka, hallinnon järjestelmät ja tahe-järjestelyt jne.)

Lähtökohtaisesti asetusesitys on hyvä ja antaa alueille valmistelu- ja suunnitteluvapautta ICT-kokonaisuuden suhteen.

Asetusmuistion johdantokappaleessa on todettu, ettei toiminnan uudistamiseen kohdisteta rahoitusta. Näkemyksemme mukaan hyvinvointialueen toteutuksessa tulisi tavoitella palvelutuotannon optimointia tehostamisen ja parhaiden käytäntöjen perusteella, joten myös toimintatapojen uudistamiseen olisi perusteltua voida käyttää avustusta järjestäjän harkinnan mukaan.

Huomiot rahoituksen käyttökohteisiin ja niiden rajaukseen (3 §) (sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintaa ja ICT:tä koskevat muutoskohteet

Asetusluonnoksen muistiossa todetaan, että avustusta saa käyttää vain välttämättömiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Avustuksen saajan tulisi arvioida välttämättömyys tapauskohtaisesti. Toiminnallisten muutosten erottaminen järjestelmiin kohdistuvista muutoksista on osittain haasteellista.

SOTE tiedonhallinnan ja etenkin tiedolla johtamisen toteuttamiseen ja hyödyntämiseen liittyvien järjestelmien elinkaari muutokset sijoittuvat tulevalle rahoituskaudelle. Näitä elinkaari muutoksia on pakko edistää, joten näiden kustannusten huomioon ottaminen rahoituksessa on myös tärkeää palveluiden saatavuuden ja turvallisuuden kannalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmät sisältävät myös muuta kuin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin (Kanta) arkistoitavaa asiakas- ja potilastietoa. Organisaatioilla on arkistointivelvoite asiakas- ja potilastietojärjestelmissä oleville asiakas- ja potilashallinnollisille tiedoille esim. ajanvaraustiedoille, lokitiedoille jne, jotka tulee arkistoida sähköisesti muualle kuin Kanta-palveluihin. Muutosrahoituksella tulee pystyä rahoittamaan myös tästä arkistointivelvoitteista syntyvät arkistointikustannukset, joka vasta mahdollistaa vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojärjestelmien käytön lakkauttamisen.

Huomiot rahoituksen käyttökohteisiin ja niiden rajaukseen (3 §) (pelastustoimen tiedonhallintaa ja ICT:tä koskevat muutoskohteet)

Pelastustoimen ja ensihoidon kansalliset ICT -hankkeet vaativat osaamisen keskittämistä järjestelmien käyttöönoton suunnitteluun, toteutukseen ja kouluttamiseen sekä entisten järjestelmien hallittuun alasajoon ja tähän tulee voida käyttää ICT-muutosrahoitusta.

- o Hyvinvointialueelle siirryttäessä uusia toimialalla käyttöönotettavia ICT-järjestelmiä ovat:
 - ☐ Valvonta ja onnettomuudenehkäisyssä käytettävät sovellukset ja järjestelmät
 - ☐ KEJO kenttäjohtamisen järjestelmät ensihoidon ja pelastustoimen palvelutuotannossa
 - ☐ Edellä mainitut toimivat turvallisuusverkko TUVE-ympäristössä
 - ☐ TUVE ympäristöön on konfiguroitava hyvinvointialueen hallinnolliset sovellukset
- o Alas ajettavia järjestelmiä ovat MEITAn toimittavat järjestelmät, joiden päällekkäiskäyttö TUVE ympäristön ei ole perusteltua
- o Hyvinvointialueella on pystyttävä rakentamaan ICT-arkkitehtuuri siten, että turvallisuusviranomaiset käyttävät TUVE-verkkoa ja sieltä luodaan rajapinnat käyttää hallinnollisia ICT-järjestelmiä.

Huomiot hyväksyttäviin kustannuksiin (4 §)

Asetusluonnoksen muistiossa todetaan, että avustus myönnetään hyvinvointialueille ja sitä käyttää perustettava hyvinvointialue. Osa valmistelutyöstä tehdään kuitenkin siirtyvissä organisaatioissa, in-house –yhtiöissä ynnä muissa valmisteluun osallistuvissa organisaatioissa. On tärkeää, että avustusta saa käyttää myös tästä valmistelutyöstä aiheutuviin kustannuksiin kuitenkin siten, että työtä tehdään hyvinvointialueen ratkaisujen toteuttamiseksi ko. projekteille kohdistuen.

Asetusluonnoksessa hyväksyttävistä kustannuksista on todettu, että niiden on oltava kirjanpidon toteutuneisiin menoihin perustuvia. Tästä ymmärrettävästi seuraa, että avustus esitetään suoritettavaksi jälkikätemaksatuksena. Jälkikätemaksatus on perustettaville hyvinvointialueille hyvin ongelmallinen, koska uudella organisaatiolla ei yksinkertaisesti ole maksuvalmiutta. Yleinen valtionavustus vuosille 2021-2022 on niin pieni, että sillä ei mitenkään pystytä pyörittämään ICT-kuluja maksatuksiin asti. Vuonna 2023 tämä ei liene enää ongelma. Asetuksessa tulisi ottaa huomioon perustettavien hyvinvointialueiden kassavirtahaasteet ja mahdollistaa vuosien 2021 – 2022 osalta etukäteismaksatus valmistelun etenemisen varmistamiseksi.

Muita ehdotettuja pykälää koskevat huomiot

10 §. Voimaantulo. Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021 ja olla voimassa 31 päivään joulukuuta 2026. Käytännössä rahoitusta voidaan myöntää hakemuksesta vasta arviolta syyskuussa 2021. Kriittisten ICT muutosten osalta aikataulu on kuitenkin erittäin tiukka ja valmistelutoimenpiteet on monilla alueilla jo aloitettu. On tärkeää, että hyvinvointialueen valmistelussa tarvittavat välttämättömät ICT- ja tiedonhallinnan kustannukset ovat avustuskelpoisia siitä päivästä, kun hyvinvointialueet on perustettu

Asetusta koskevat muut huomiot

ei muita huomioita

Kuosmanen Samu
Siun sote - Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä -
Digitaaliset palvelut